

Tisztelt Megjelentek! Kedves Barátaim!

Amikor az előbb látott jelenetet rögzítettük, - nem szégyellem bevallani, - a könnyeinkkel küszködtünk, én is meg az operatőröm is. Pedig sok mindent láttunk már, - ami úgy hittük, megedzett minket - addigi filmes-tévés pályafutásunk során.

Megtörtént a ritka csoda - jó helyen voltunk, jó időben. Beteljesedett valami nehezen hihető: ez az asszony megtalálta a régóta szinte reménytelenül keresett katonafia sírját.

Igen! Szinte reménytelenül, mert tessék csak meggondolni - ezt a rutén fiút a Kárpátok - ma Ukrajnához tartozó szinte istenháta mögötti kis településéből ragadta ki a háború - és csak a történelem szeszélye folytán lett magyar honvéd, mert lehetett volna korábban akár cseh katona is, vagy később meg szovjet harcos. De a magyar idők alatt lett katonaköteles, és magyar honvédként sebesült meg Kolomea alatt egy a szovjetek elleni ütközetben. Hozták a Debreceni Hadikórházba - ahol meg is halt szegényke, és el is temették annak rendje módja szerint a debreceni Hősök Temetőjébe. Küldtek ugyan a családnak értesítést, hogy a sebesült fiú Debrecenben kórházban van, de hát "krumplit kellett ásni..."és nem jöhettek.

Így hát Beca Mihályné, vagyis Marianna Frolova Beca nem tudott elbúcsúzni a fiától.

A történelem kereke pedig szenvtelenül forgott tovább, és a falucska egyszer csak a Szovjetunióban találta magát. Az elesett fiúból pedig a nép ellensége lett. Dehogyan lehetett még csak gondolni sem - hogy megkeressék a sírját.

Múltak az évek, egyre fogyott a remény - amikor a történelem kereke megint fordult, és a szinte hihetetlen valósággá vált - talán most... talán!

Nos, ekkor voltunk mi ott, abban a temetőben, ahol ez a csoda megtörtént.

De hány anya keresi reménytelenül az európai harctereken elesett, eltűnt katonafiát?

Még jó, ha a nevük esetleg fel van vésve a település háborús emlékművére. Ahová egy szál virágot lehet vinni! Hol porladnak a csontjaik? Ki tudja? A történelem meg teszi a dolgát, és néha bizony levakarják azokat a neveket... és ritkán történik meg a csoda.

S lám Debrecenben egy egész temetővel történt meg ez a csoda! És még valami.

A debreceni 1915-ös orosz hadifoglyok temetője fontos példája az emberségnek, mert átvészelte - igaz jó emberek nem kis segítségével -, a történelem ama fordulóit - és ma, ha még valaki keresné - talán megtalálhatná ott elveszettnek hitt szépaját.

A kezdeményezés, pedig ami itt Debrecenben e temető kapcsán elindult, hogy itt a sírok megőrzésén és ápolásán túl ma tudományos konferencia tárgya a hadisírok sorsa, szerintem példa kell, hogy legyen.

Példa mindazok számára szerte a világban, akik szeretik elfelejteni, hogy a genfi konvención túl emberség is vagyon.

A konferenciához sok sikert, és minden résztvevőnek jó egészséget kívánok!

Ifjabb Mata János.

"főtörzs", amúgy filmrendező.